

Διδάσκοντας στην πολυπολιτισμική τάξη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Α/
ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/
ΣΗΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Δ.Ε.
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΠΑ ΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ
ΠΑΙΔΕΙΑ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πληροφορίες
Τηλέφωνο: 24610 49404
Φαξ: 24610 49404
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:
sfkozanis@gmail.com

Σας προσκαλούμε
στην επιμορφωτική ημερίδα Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης
που διοργανώνεται από το Σύνδεσμο Φιλολόγων Κοζάνης,
τους Σχολικούς Συμβούλους Φιλολόγων Ν. Κοζάνης
και το Ελληνικό Παρατηρητήριο
για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση
την **Τετάρτη 13-4-2011** και ώρα **11:30**
στην Αίθουσα συνεδριάσεων της Περιφερειακής Ενότητας
Κοζάνης (Νομαρχία).

Η ημερίδα απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδά-
σκουν φιλολογικά μαθήματα και στο τέλος θα δοθούν
βεβαιώσεις συμμετοχής.

Σύγχρονες διδακτικές αρχές
και προσεγγίσεις.
Διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας

Κατερίνα Δημητριάδου
Επίκ. Καθηγήτρια Διδακτικής Μεθοδολογίας
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
adimitriadou@uowm.gr

Διάγραμμα της εισήγησης

- Ορισμοί της διδασκαλίας
- Θεωρητική θεμελίωση της διδασκαλίας στο μετανεωτερικό παράδειγμα
- Διαφοροποιημένη παιδαγωγική
- Παιδαγωγικά ερείσματα για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας
- Μεθόδευση της διδασκαλίας σε μικτές τάξεις (παράδειγμα)

2 ορισμοί της διδασκαλίας

Νεωτερική αντίληψη:

Διδασκαλία = η **συστηματική** και **μεθοδευμένη** δραστηριότητα κατά την οποία ο εκπαιδευτικός λειτουργεί σύμφωνα με **προκαθορισμένους σκοπούς** και περιεχόμενα και με τη χρήση εργαλείων και τεχνικών προσπαθεί να επηρεάσει κοινωνικά, ψυχολογικά, νοητικά και πολιτισμικά το μαθητή σε **συγκεκριμένη κατεύθυνση**.

Μετανεωτερική αντίληψη:

Διδασκαλία = ένα **επικοινωνιακό γεγονός**, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές επιχειρούν να οργανώσουν και να διεξαγάγουν διαδικασίες που έχουν στόχο την **απόκτηση, τροποποίηση και αποδόμηση αντιλήψεων, στάσεων και πρακτικών** μέσα στην κοινωνική πραγματικότητα, σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που επιτρέπει τη **συμμετοχή, την επιλογή και την απόφαση**.

Οι ταυτότητες της διδασκαλίας

- Στη νεωτερική σκέψη
- Στη μετανεωτερική σκέψη

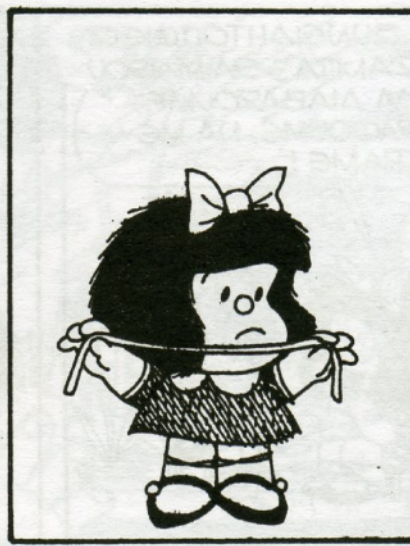
Τα 2 επιστημολογικά παραδείγματα της νεωτερικότητας

Θετικιστικό

- Αντικειμενική η πραγματικότητα
- Αιτιοκρατικές δομές
- Εμπειρική η αφετηρία της γνώσης
- Ασφαλείς γενικεύσεις⇒ έγκυρη γνώση
- Εξηγητική γνώση
- Ποσοτικές μέθοδοι
- Διχοτομία υποκειμένου-αντικειμένου

Ερμηνευτικό

- Η πραγματικότητα γίνεται αντιληπτή με υποκειμενικούς όρους
- Η γνώση του κόσμου = ερμηνευτική κατανόηση
- Εργαλείο: η ανάλυση (διηγήσεις)
- Γνώση: ανάλυση νοημάτων του δράντος Υ
- Αξία στο κοινωνικό πλαίσιο (ερμηνευτικό)
- Ποιοτικές μέθοδοι
- Άρση διχοτομιών
- Εμπλοκή, επικοινωνιακή ετοιμότητα, στοχασμός

Συνέπειες της νεωτερικής σκέψης στη διδασκαλία

Το σχολείο

Εξισώνει

**Αναπαράγει
ανισότητες
και εξουσίες**

**Αναπτύσσει
εργαλειακή
σκέψη και
πρακτική**

Εκπαιδευτική αντίφαση

Ζητούμενα:

- ενεργητική μάθηση
- καλλιέργεια δημιουργικότητας
- πρωτοτυπία

Επιδιωκόμενα:

- ομοιομορφία
- συνήθεια
- επανάληψη

Σύγχρονες ανοιχτές κοινωνίες

- ❖ Δημοκρατία
- ❖ Πλουραλισμός
- ❖ Πολυφωνία
- ❖ Διαφορετικότητα

Κοινός
ιδεολογικός πυρήνας

**Διαφωνία – αντιπαράθεση
χωρίς απώλεια κοινωνικής συνοχής**

Συρρίκνωση των αρχών της νεωτερικότητας

Η επιστήμη συνέβαλε σε οικολογικές καταστροφές

- Η επιστήμη εμπορευματοποιήθηκε
- Η πίστη στην επιστήμη εξασθένησε
- Η επιστήμη διασπάστηκε

**Επιπλέον: Ο ορθός λόγος \Rightarrow οι επιλογές της
εξουσίας**

Αρχές μετανεωτερικότητας

- ⦿ Αμφισβήτηση κάθε βεβαιότητας, ταυτότητας και αλήθειας
- ⦿ Ενδιαφέρον για συγκεκριμένα και τοπικά θέματα
- ⦿ Σεβασμός στη διαφορετικότητα και ετερότητα
- ⦿ Στροφή **από τον κανονιστικό λόγο στις υποκειμενικές οπτικές**

Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική

Χαρακτηριστικά Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής

1. Υπόψη η διαφορετικότητα των ατόμων
2. Εξατομικευμένα σχέδια μάθησης – (πιθανόν) ίδιοι διδακτικοί στόχοι
3. Αυξημένος χρόνος προετοιμασίας από τον εκπαιδευτικό
4. Ποικιλία σε περιστάσεις, εργαλεία και εργασίες
5. Κάθε μαθητής δουλεύει σε ό,τι του ταιριάζει
6. Παραλλαγές στα πλαίσια των εργασιών, τις μεθόδους, τα εργαλεία ή/και τα περιεχόμενα

Αρχές Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής

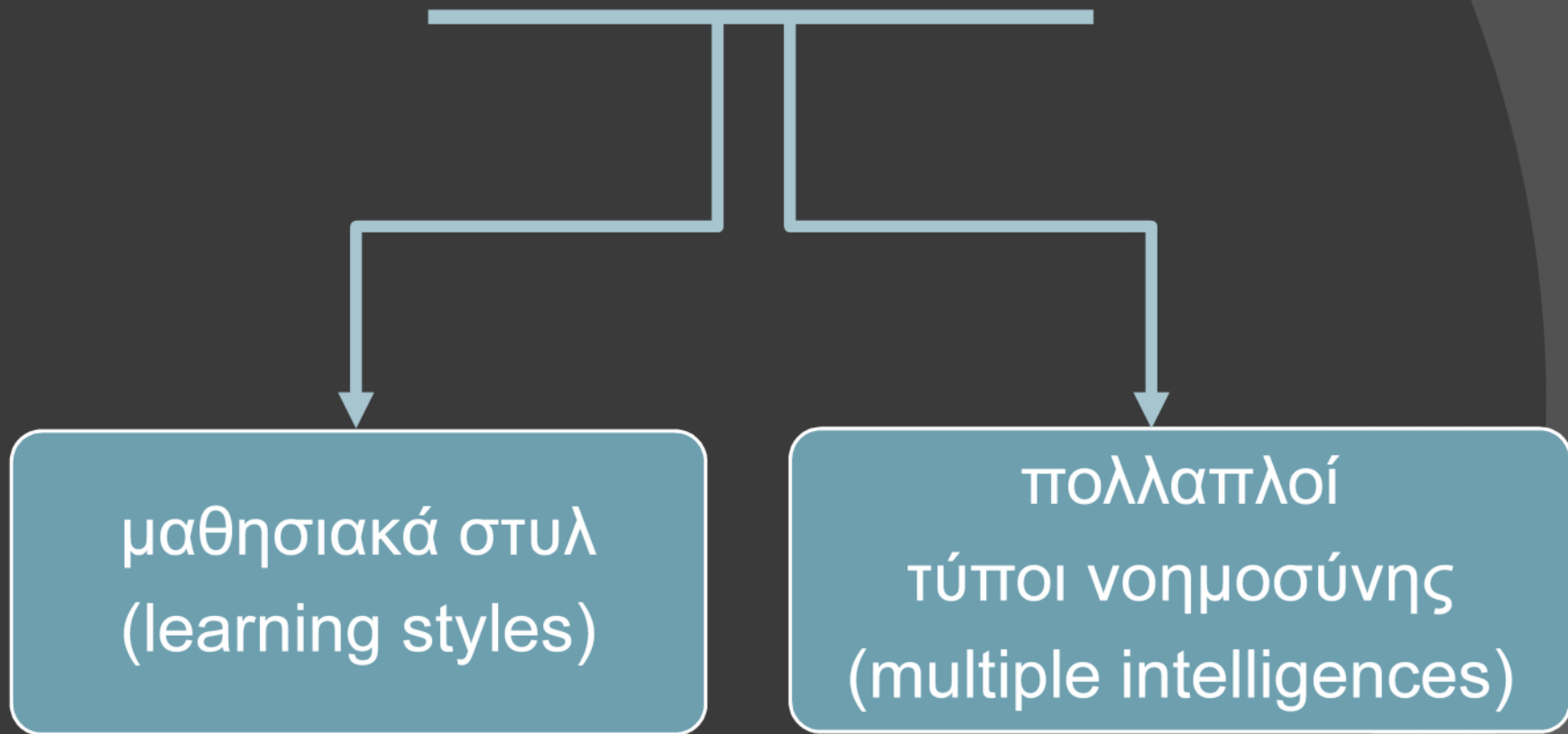
1. Κάθε μαθητής θα πρέπει να γίνεται αντιληπτός **όπως πραγματικά είναι**
2. Ο μαθητής είναι αυτός που θα πρέπει να συγκροτήσει τη **δική του γνώση**
3. Κάθε διαφοροποιημένη παιδαγωγική δεν μπορεί να αποκοπεί από την παιδαγωγική που στοχεύει στην **αυτονομία του μαθητή.**

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία

Η προσπάθεια των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν στις *διαφορετικές ανάγκες* των μαθητών τους στην τάξη με στόχο την επίτευξη της καλύτερης μαθησιακής εμπειρίας

Παιδαγωγικά ερείσματα για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας

Γνωστική πολλαπλότητα των μαθητών

Οι διαστάσεις του στυλ μάθησης (learning styles)

γνωστική

σε σχέση με

τη γνωστική
συνθετότητα

τον
αντιληπτικό
τρόπο

το χρόνο
αντίληψης

ΟΠΤΙΚΟΣ

ΚΙΝΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ

την εξάρτηση
από το πεδίο

συναισθηματική

σε σχέση με

τη δομή
του πεδίου
μάθησης

την επιμονή

τις αιτίες
της συμπεριφοράς

«φυσική»

σε σχέση με

το χρόνο
της μέρας

τα στοιχεία
του περ/ντος

τη θέση/
κίνηση
του μαθητή

Πολλαπλοί τύποι νοημοσύνης

- ο Λογικο-μαθηματική
- ο Γλωσσική
- ο Μουσική
- ο Νοημοσύνη του χώρου
- ο Οπτική
- ο Κιναισθητική – σωματική
- ο Διαπροσωπική
- ο Ενδοπροσωπική
- ο Φυσιογνωστική-οικολογική

MULTIPLE INTELLIGENCES

THEORY BY HOWARD GARDNER
GRAPHIC BY MARK R. KASER
ALL RIGHTS RESERVED

Ο διδακτικός σχεδιασμός με μετανεωτερικούς όρους

Κονστρουκτιβιστική
θεωρία

Πολυπολιτισμικότητα

Στοχαστική
διερεύνηση
ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ευέλικτη οργάνωση της διδασκαλίας: προϋποθέσεις εφαρμογής

- Αλλαγή στον προσανατολισμό των εκπαιδευτικών
- «Ελαστικά» προγράμματα
- Ερευνητικές δραστηριότητες
- Ευκαιρίες μάθησης
- Συνεχής επικοινωνία και αλληλόδραση
- Αύξηση διαθέσιμου χρόνου
- Αυτοπροσδιοριζόμενη μάθηση
- Αναπροσαρμογή αξιολόγησης
- Συνεργασία με γονείς

Υποστηρικτική διδασκαλία και ενδυνάμωση της μαθητείας

Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης
(ZPD, Vygotsky)

Scaffolding

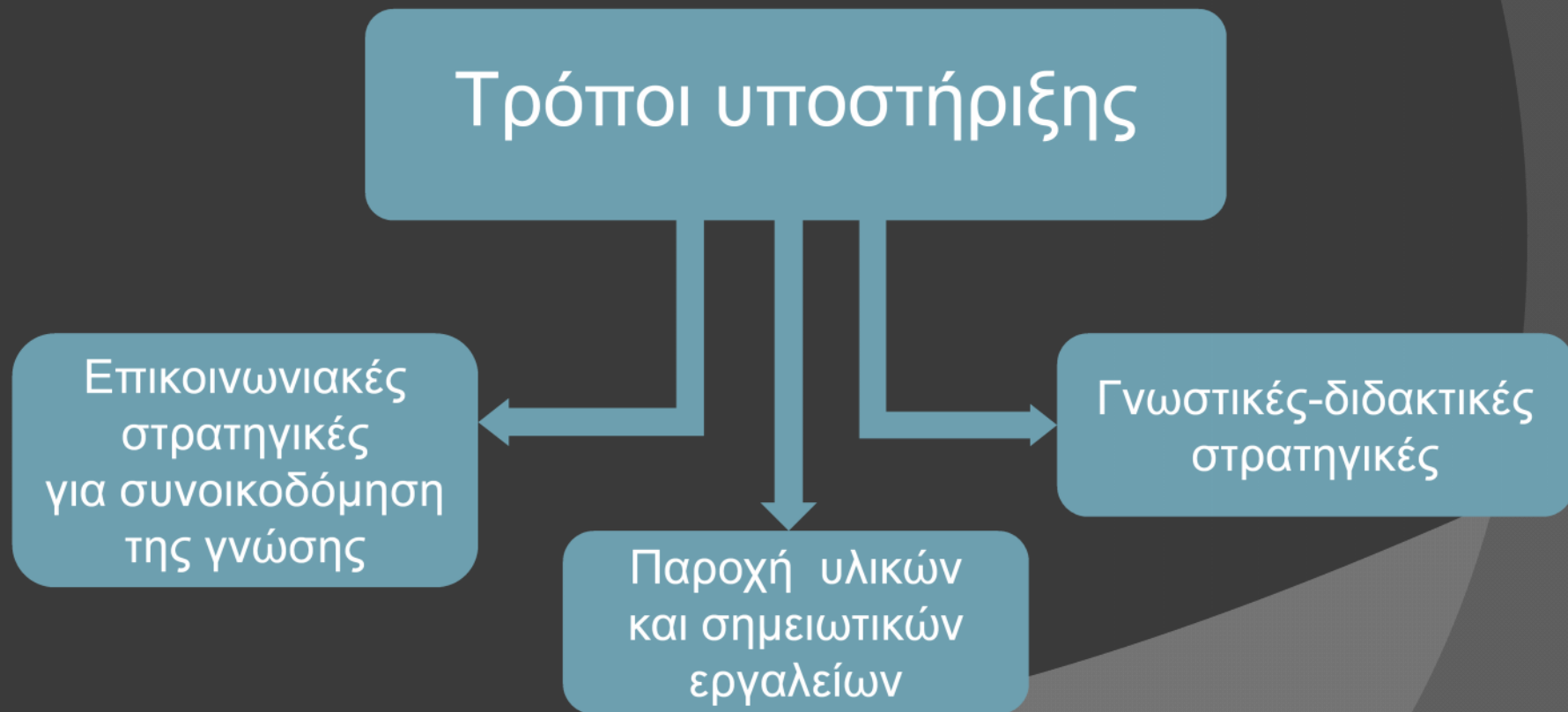
Θεωρητικές βάσεις:

- ⦿ Κοινωνικοί όροι μαθησιακής διαδικασίας
- ⦿ Κοινωνικοί παράγοντες υποστήριξης
- ⦿ Ενεργητική μάθηση (Piaget) σε κοινωνικό πλαίσιο

Η λειτουργικότητα του scaffolding στη διδασκαλία

1. Παρέχει κατευθύνσεις και μειώνει τη σύγχυση των μαθητών
2. Αποσαφηνίζει στόχους και απλοποιεί τα καθήκοντα των μαθητών
3. Κρατά τους μαθητές προσηλωμένους σε μια πορεία
4. Διαφωτίζει προσδοκίες και συνδυάζει αξιολόγηση και ανάδραση
5. Γνωστοποιεί πηγές
6. Περιορίζει την αβεβαιότητα, τον αιφνιδιασμό και την απογοήτευση

Από την υποβοηθούμενη στην αυτόνομη μάθηση

Μεθόδευση της διδασκαλίας σε μικτές τάξεις

Παράγοντες διαχείρισης της μικτής τάξης:

- ⦿ Θετικό κλίμα
- ⦿ Διευθέτηση του χώρου
- ⦿ Ανάπτυξη προσδοκιών
- ⦿ Ανάπτυξη κινήτρων μάθησης
- ⦿ Αξιοποίηση πολλαπλής νοημοσύνης
- ⦿ Σαφής καθορισμός διδακτικών στόχων
- ⦿ Ποικίλες νοηματοδοτήσεις στους κώδικες επικοινωνίας
- ⦿ Κινητοποίηση **όλων** των μαθητών να μιλήσουν

Μέθοδοι διδασκαλίας
σε μικτές τάξεις:

Ανάγκη προσαρμογής
του δασκάλου
σε νέα δεδομένα
αναφορικά με:

τη θεωρητική
βάση της
διδ/λίας

τη διδακτική
πράξη

Διδασκαλία σε μικτές τάξεις

Ανάπτυξη στρατηγικών από τον εκπαιδευτικό:

- ✓ Άρση στερεοτύπων από τα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά βιβλία
- ✓ Έμφαση στα κοινά στοιχεία της κουλτούρας των μαθητών
- ✓ Διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων από τις χώρες των «άλλων»
- ✓ Διοργάνωση κοινών σχεδίων εργασίας (projects) από τους μαθητές
- ✓ Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- ✓ Δημιουργία σεναρίων που προωθούν τη διαπολιτισμική διδακτική
- ✓ Χρήση μιας «ευαίσθητης» γλώσσας από τον εκπαιδευτικό
- ✓ Υιοθέτηση μακρόχρονης προοπτικής για την πρόοδο των μαθητών

Ανάπτυξη εσωτερικών κινήτρων

1. Προσαρμογή στα ενδιαφέροντα
2. Στοιχεία νέα/ποικίλα (σε μορφή, περιεχόμενο, μέσα κ.λπ.).
3. Ευκαιρίες επιλογής
4. Ευκαιρίες για ενεργό απόκριση των μαθητών
5. Ευκαιρίες για αλληλεπίδραση
6. Παιγνιώδη χαρακτηριστικά σε ασκήσεις

Σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις

1. Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
2. Σχέδιο συνεργατικής έρευνας (project)
3. Διαθεματική προσέγγιση
4. Ερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδος
5. Παιχνίδια ρόλων – δραματοποίηση
6. Προσομοίωση
7. Μάθηση από παρουσιάσεις
8. Βραχύχρονες ομαδοποιήσεις
9. Βιωματική μάθηση
10. Διδασκαλία με τη χρήση NT
11. Διδασκαλία επικεντρωμένη στη δημιουργική σκέψη: Synectics
12. Καταιγισμός ιδεών (ιδεοθύελλα) (brain storming)
13. Διδακτική αξιοποίηση της εικόνας

Παιδαγωγικοί και διδακτικοί χειρισμοί (I)

- Διατύπωση των στόχων του μαθήματος στους μαθητές
- Έμφαση σε συνεργατικούς και όχι σε ατομικούς ή ανταγωνιστικούς στόχους
- Εταιρική εργασία (οι μαθητές ανά δύο)
- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (οι μαθητές σε ομάδες;)
- Εργασία των μαθητών σε κύκλο, σε πέταλο ή σε δύο κύκλους
- Συλλογική μορφή διδασκαλίας (συγχρόνως δύο ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί)
- Έκφραση θετικών προσδοκιών για τη συμπεριφορά και την επίδοση των μαθητών
- Ανατροφοδότηση των μαθητών για τη δουλειά τους (έπαινος, επιβράβευση, προσωπική κριτική)
- Διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων βάσει προοδευτικά αυξανόμενης δυσκολίας
- Δημιουργία πολλών ευκαιριών για απόκριση και θέση ερωτήσεων από τους μαθητές

Παιδαγωγικοί και διδακτικοί χειρισμοί (II)

- Υιοθέτηση παιδοκεντρικής (και όχι θεματοκεντρικής) προσέγγισης στη διδασκαλία
- Εισαγωγή παιγνιωδών χαρακτηριστικών σε ασκήσεις του μαθήματος
- Δημιουργία και αξιοποίηση χιουμοριστικών περιστάσεων
- Αξιοποίηση εικόνων, σχημάτων, διαγραμμάτων, κόμικς κ.λπ.
- Δημιουργία ευκαιριών για επίλυση προβληματικών καταστάσεων από τους μαθητές
- Ανάπτυξη σχεδίου συνεργατικής έρευνας (project)
- Συμμετοχή των παιδιών σε παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις, ιστορίες με ανοιχτό τέλος
- Δημιουργία περιστάσεων βιωματικής μάθησης
- Ανάπτυξη ποικίλων τύπων νοημοσύνης (οπτικής, χωρικής, συναισθηματικής, κοινωνικής κ.λπ.)
- Διαθεματική προσέγγιση στη διδασκαλία

Κοινότητες μάθησης

Προτεραιότητες για τα Α.Π. του μέλλοντος στην Ελλάδα

- ✓ Ποιοτικές διαδικασίες έρευνας
- ✓ Διερευνητική και χειραφετική γνώση
- ✓ Επικοινωνιακή δράση
- ✓ Συμμετοχικές δραστηριότητες

Ενίσχυση
της θέσης του μαθητή

Επιστροφή
του νοήματος

Συνοψίζοντας:

«Κριτική στροφή»
του εκπαιδευτικού έργου
Διόρθωση.....

Κριτική σκέψη
Επικοινωνία
Αλληλεγγύη
Συνεργατικότητα
Ανατροφοδότηση

Ένα παράδειγμα εφαρμογής...

Πρόσωπο με πρόσωπο με το παρελθόν
Face to Face with the Past

Μύρτις

14/1 - 13/3/2011

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
ΕΚΑΤ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ

graffiti design

With the contribution
with the support

With the support
Under the auspices

Χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις

<http://www.differentiatedinstruction.com/>

<http://www.teach-nology.com>

http://www.newhorizons.org/strategies/front_strategies.html

<http://www.jigsaw.org/>

Ευχαριστώ για την προσοχή σας